

Кондев са членове на Сливенския окръжен съвет, вторият е избран през 1886 г. и за депутат в IV ОНС.⁴⁵ Острастените политически борби, новите икономически и социални условия ограничават представителството на хаджиите. Поклонничеството остава в XIX век, макар сливенци да пътуват до Божи гроб до края на 20-те години на XX век. Например, през 1925 г. семейството на търговеца Васил Дедов дарява финансови средства на училищата в Сливен преди да тръгне на хаджилък.⁴⁶ Не е изследван въпросът за ролята на Сливенската митрополия за организиране на поклоннически пътувания. През 1910 г. е образувано "Благотворително дружество за подпомагане българи поклонници в Ерусалим", което е под покровителството на Св. Синод.⁴⁷ Дейността на сливенския клон на това дружество може да бъде обект на друго проучване.

С пристрастна емоционалност и исторически романтизъм, с обективност и съхранена памет за някогашните поклонници, напомнят запазените фамилни имена в Сливен - Хадживасилеви, Хаджиданчеви, Хаджииванови, Хаджигенчеви, Хаджихристови, Хадживълкови, Хаджилукови, Хаджидимитрови, Хаджидобреви, Хаджиминови...

Хаджийството е част от равнището на обществена организираност през възрожденската епоха- предпоставка за национална сила и значение. И в Сливен то е в основата на най- големите промени в живота на българите- създаване на собствен интелектуален потенциал, на собствен елит в стопанския, религиозния, културния и управленския живот. Едно епизодично проучване, като настоящето, несъмнено игнорира някои аспекти от темата. Изясняването на цялостната функция и социална роля на сливенските хаджиите е оптималният резултат от бъдещи исторически изследвания, обхващащи по- дълъг период от време, базирани на пощедра изворова база и разностранен научен анализ.